

Türkçe Öğretmenlerinin Proje ve Performans Ödevleri ile İlgili Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Yrd. Doç. Dr. Akif ARSLAN

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü,

akifarslan78@mynet.com

Özet

Türk eğitim sisteminde geleneksel değerlendirme sisteminin yetersizliğinin yol açtığı sorunları çözmek ve daha iyi bir değerlendirme sistemi oluşturmak için 2004-2005 eğitim-öğretim yılından itibaren yapılandırmacı yaklaşımı temel alan yeni bir ölçme değerlendirme anlayışı uygulanmaktadır. Bu bağlamda öğrencilerin kazandıkları bilgileri günlük hayatta ne ölçüde kullanabildiklerini belirlemeyi amaçlayan performans ödevlerinden ve öğrencinin yeni bilgilere ulaşmasını, inceleme, araştırma, yorum yapma becerilerinin gelişmesini ve özgün düşünceler ortaya koymasını hedefleyen proje ödevlerinden faydalanılmaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın amacı Türkçe öğretmenlerinin proje ve performans ödevleri ile ilgili görüşlerini belirlemek ve elde edilen bulguları değerlendirmektir. Bu amaçla Ağrı ilinde çeşitli ilköğretim okullarında görev yapan 31 Türkçe öğretmeni ile yüz yüze görüşülerek araştırmanın verileri elde edilmiştir. Çalışmanın sonunda, ödevlerin daha ziyade babalar ve anneler tarafından yapılması, ödevlerin sırf bir prosedürün yerine getirilmesi ve denetimlerde zor duruma düşülmemesi için yaptırılması, öğrencilerdeki ödev algısının internetle ve fon kâğıtları ile sınırlı olması gibi sebeplerle Türkçe öğretmenlerinin çoğunun proje ve performans ödevlerinde hedeflenen amaçlara ulaşamadığı veya kısmen ulaşıldığı düşüncesinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin ödev verme ve değerlendirme aşamalarında ödev listesi sunularak tercih imkânı sağlanması veya bu imkânın öğrencilere verilmemesi, değerlendirme formlarının gerektiği gibi kullanılması veya sırf teftişlerde kullanılmak üzere rastgele doldurulması gibi değişik yollar tercih ettikleri de belirlenmiştir. Çalışmada, ayrıca, araştırma kapsamındaki öğretmenlerin proje ve performans ödevlerinin hedeflerine ulaşması için performans ödevlerinin her ders için zorunlu olarak verilmemesi, öğrenci tercihinin de dikkate alınarak sınırlı sayıdaki dersler için ödev verilmesi, ödev konusu bulmakta zorlanan öğretmenler için proje ve performans ödev konularını içeren kılavuz kitap benzeri bir kaynak oluşturulması gibi çeşitli önerilerine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi, proje ve performans ödevleri.

Assessment of Views of Turkish Teachers Concerning Projects and Performance Assignments

Abstract

In order to solve the problems caused by inadequacy of the traditional evaluation system employed in Turkish education system and to establish a better evaluation system, a new measurement-evaluation concept based on constructivist approach has been applied starting from 2004-2005 academic year. In this context, performance assignments aiming at identifying to what extent the students employ the learnt information in their daily life and project assignments targeting development of at access to new information, examination, research, commenting skills of the students and creating original views by students are employed. In this line, the aim of the study is to explore views of Turkish teachers concerning project and performance assignments and to evaluate the findings. For that purpose, 31 Turkish teachers working in various primary schools in Ağrı were interviewed face-to-face and research data were collected. At the end of the study, it has been concluded that majority of Turkish teachers believe that the aims targeted for project and performance assignments are not achieved or are achieved partially just because the assignments are done by parents rather than students, the assignments are given so as to avoid any problems during Ministry inspections and just for the sake of fulfillment of a procedure and the homework perception is limited to internet and background papers. It has been discovered that the teachers preferred to offer options by giving list of assignments during assignment and assessment or not giving such option, not using evaluation forms as required or filling them in just for sake of use for Ministry inspections. The study also includes several suggestions made by teachers such as the performance assignment not be given for each course necessarily in order to achieve the targets of project and performance assignments, that assignment be given for limited number of courses taking into account the students' preferences, that manual booklets be prepared to cover project and performance assignment topics for teachers having difficulties to find topics.

Key words: Turkish teaching, project and performance assignments.

Giriş

Türkçe dersinin işlevleri yerine getirmesine yönelik belirlenen amaçlara ne derecede ulaşıldığının ölçülmesinde kullanılabilecek, geleneksel ve çağdaş olarak adlandırılan birçok ölçme ve değerlendirme aracı bulunmaktadır. Ancak, geleneksel öğrenme yaklaşımı ve bu yaklaşımın ortaya koyduğu ölçme araçları, öğrencinin ne yapabileceğini göstermede yetersiz kalmakta ve öğrenciye kaynaklara ulaşma, araştırma yapma olanağı tanımamaktadır. Geleneksel ölçme araçları öğrenci başarısını gerçek dünyadan yalıtılmış bir biçimde, sınırlandırılmış zamanlarda ölçtükleri için öğrenciler gerçek dünyaya ait problemleri çözmekte sorunlarla karşılaşmaktadırlar (Belet ve Girmen, 2007). Bu ve benzeri sebeplerle Millî Eğitim Bakanlığının 2004-2005 eğitim-öğretim yılında ülkemizde uygulamaya koyduğu yapılandırmacılık ve çoklu zekâ kuramına dayanan eğitim programları ile bilginin bireye

yüklenmesi anlayışından vazgeçilmiş, bilginin yapılandırıldığı, öğreneni merkeze alan bir eğitim anlayışı benimsenmiş ve ölçme-değerlendirme uygulamalarını da kapsayan bir takım yenilikler getirilmiştir. Bunun sonucunda sadece not amaçlı değerlendirme uygulamalarına dayanan eski programdaki ölçme ve değerlendirme araçları yerine yeni programdaki öğrenci ve öğretmenin kendilerini değerlendirebilmelerine fırsat veren yaklaşımlar benimsenmiştir (Gömlüksiz, Sinan ve Demir, 2010). Diğer bir ifadeyle geleneksel değerlendirme sisteminin yetersizliğinin yol açtığı sorunları çözmek ve daha iyi bir değerlendirme sistemi oluşturmak için yapılandırmacı yaklaşım doğrultusunda yeni değerlendirme anlayışı getirilmiştir (Güneş, 2007: 347). Bu anlayış neticesinde sadece öğrenme ürünü değil, öğrencilerin öğrenme süreçleri de izlenir ve bu süreç değerlendirilerek gerektiğinde kullanılan sınıf etkinlikleri ile yöntem ve teknikler değiştirilir. Bu yaklaşım ölçme ve değerlendirmeyi öğrencilerin neyi bilmediğini değil, ne bildiklerini belirlemeye yarayan bir süreç olarak görmektedir (Aydın Yılmaz, 2007: 128-129). Kısacası öğretmenlerin öğrenci performansına özen göstermesi ve onların bireysel farklılıklarını göz önünde tutması gerektiği ifade edilebilir (Karadüz, 2009b: 29). Günümüzdeki çağdaş ölçme ve değerlendirme anlayışı da öğrencilere not vermekten çok rehberlik etmek ve en uygun öğrenme-öğretme ortamını yaratmak için sürece yön verme noktasında yoğunlaşmakta; öğrencilerdeki yetersizliklerin giderilmesine ve daha sonraki öğrenmelerin planlamasına yön vermektedir (Göçer, 2007: 432).

Bu doğrultuda yeni programda ölçme ve değerlendirme ile ilgili olarak gözlem, çalışma kâğıtları, öz değerlendirme, kısa cevaplı sorular, çoktan seçmeli testler, eşleştirmeli sorular, açık uçlu sorular, öğrenci ürün dosyaları, kavram haritaları, tutum ölçekleri ile birlikte performans ve proje ödevlerine de yer verilmiştir (MEB, 2006: 227-254).

Türkçe dersi öğretim programında performans ödevleri (MEB, 2006), “öğrencilerin kazandıkları bilgileri günlük hayatta ne ölçüde kullanabildiklerini belirlemek amacıyla hazırlanan ödevler” olarak tanımlanmıştır. Performans ödevleri, öğrencinin hayatındaki problemleri nasıl çözeceğini ve problem çözmek için sahip olduğu bilgi ve becerileri nasıl kullanacağını gösterir. Performans ödevleri öğrencilerin kazandıkları yeni bilgileri zihinlerinde yapılandırmasını amaçlar (Coşkun, Gelen, Onur Kan, 2009). Öğrencinin üst düzey zihinsel becerilerini ölçmek için kullanılan performans ödevleri, birkaç günde yapılabileceği gibi birkaç hafta da sürebilen, bu sebeple öğrencileri sınav saatiyle sınırlandırmayan, öğrenciye geniş bir zamanda çalışma ve tekrar etme imkânı sağlayan, oluşturulan çeşitli ölçütlere göre öğrencilerin yeterlik derecelerini ortaya koyan ölçme araçlarıdır (Yıldız, Okur, Arı ve Yılmaz, 2006: 368-369). Bu araçların süreç içerisinde öğrenmenin ne ölçüde ve nasıl gerçekleştiğini belirleyen, öğretimin değerlendirilmesi ve öğrenme eksikliklerinin belirlenmesinden oluşan iki önemli amacı vardır (Özbay, 2009: 179). Yapılan bir çalışmada (Kumandaş ve Kutlu 2010) performans görevlerinin,

- öğrencinin üst düzey zihinsel becerilerini kullanabilmesine olanak tanıyan,
- öğrenci ve aile üzerinde kaygı yaratmayan, öğrenciyi mutsuz etmeyecek şekilde planlanan,
- öğrencinin zihinsel düzeyine uygun, bireysel farklılıklarını ortaya koyabilen,
- öğrenciye sorumluluk sahibi olma, işbirliği yapma, problem çözme, empati kurma vb. becerileri kazandıran,

-öğrencinin sahip olduğu olanaklara, yaşadığı çevreye ve sosyoekonomik düzeyine uygun olan,

-öğretim programında yer alan amaçları/kazanımları karşılayabilen,

-öğrenciye kendini geliştirme fırsatı sağlayan, yapabileceklerini gösteren nitelikte olması gerektiği ifade edilmiştir.

Proje ödevleri ise öğrencinin yeni bilgilere ulaşılmasını, inceleme, araştırma, yorum yapma becerilerinin gelişmesini ve özgün düşünceler ortaya koymasını hedefleyen, öğretmenin rehberliğinde bireysel veya gruplar halinde yapılan çalışmalardır (Demirel ve Şahinel, 2006: 146). "Bireysel ve grup olarak gerçekleştirilebilecek proje görevleri öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayacak, bilişsel gelişimlerini destekleyecek nitelikte olmalıdır. Çalışma konuları belirlenirken öğrencilerin görüşleri de dikkate alınmalı, öğretmen-öğrenci işbirliği ve iletişimi görevin gerçekleştirilme sürecinde dikkate alınmalıdır. Yine çalışma konuları öğrencilerin seviyelerinin çok üstünde ve çok altında olmamalıdır. Çalışmalar yapılandırıcı anlayışta başlangıç, uygulama ve sonuç olmak üzere süreç üç aşamada değerlendirilmelidir" (Gömleksiz, Sinan ve Demir, 2010).

İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı'na (2006) göre proje türleri aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

1. Kısa Süreli Projeler: Birkaç saatlik ya da bir-iki haftalık projelerdir.
2. Uzun Süreli Projeler: Birkaç aylık ya da uzun dönemli projelerdir.
3. Eylem Projeleri: Toplumdaki sorunların çözümüne yönelik projelerdir.
4. Araştırma-İnceleme Projeleri: Belli bir konuda bilgi toplamaya ve toplanan bilgileri çözümleyerek sunmaya yönelik projelerdir.

Öğretmelerin proje ve performans ödevleri ile ilgili düşüncelerinin görüşlerinin belirlenmeye çalışıldığı bu çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Proje ve performans ödevleri amaçlarına ulaşıyor mu?
2. Proje ve performans ödevlerinin amaçlarına ulaşamadığını ifade ettiniz. Bu durumun sebeplerini irdeler misiniz?
3. Proje ve performans ödevleri verilirken nasıl bir yol izliyorsunuz veya ödev verirken dikkate aldığınız ölçütler nelerdir? Örneğin öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alabiliyor musunuz?
4. Proje ve performans ödevlerini nasıl değerlendiriyorsunuz?
5. Proje ve performans ödevlerinin daha verimli olması ve amaçlarına ulaşması için neler yapılmalıdır?

Yöntem

Bu bölümde araştırma yöntemi, araştırmanın çalışma grubu, verilerin ve analizi hakkında bilgi verilmiştir.

Araştırmanın Yöntemi

Öğretmenlerin proje ve performans ödevleri ile ilgili görüşlerinin belirlenmeye çalışıldığı bu araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış görüşme yapılarak elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmede, görüşme soruları önceden hazırlanır, kişilere sınırlı bir esneklik sağlanarak sorular yeniden düzenlenebilir (Karasar, 2009: 168). Bu doğrultuda

çalışmanın verileri araştırmacı tarafından çalışma grubundaki bireylerle yüz yüze görüşülerek elde edilmiş ve görüşme anında not alınarak kaydedilmiştir.

Çalışma Grubu

Çalışmanın verilerine ulaşmak için 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Ağrı ilinde çeşitli ortaokullarda görev yapan toplam 31 öğretmene ulaşılmıştır. Çalışma grubu oluşturulurken uzman görüşüne başvurulmuştur.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler bu araştırma için hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmış ve içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Görüşme formunun geçerliliği için uzman görüşüne başvurulmuştur. Araştırma sorularının geçerliğini kontrol etmek için iki öğretmene ön uygulama yapılmış, bu doğrultuda bir soru formdan çıkarılmış ve sorular yeniden düzenlenmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine ilişkin elde edilen bulgular yer almaktadır.

Proje ve Performans Ödevlerinin Amaçlarına Ulaşıp Ulaşmamasına İlişkin Bulgular

“Proje ve performans ödevleri amaçlarına ulaşıyor mu?” sorusuna verilen cevaplar ve bu cevapların frekans analizleri aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. Proje ve performans ödevlerinin amaçlarına ulaşip ulaşamadığı

Yanıtlar	f	%
Evet, çoğunlukla amaçlara ulaşıyor.	9	29
Hayır, çoğunlukla amaçlara ulaşmıyor.	12	38.7
Kısmen amaçlara ulaşıyor.	10	32.2

Tablo 1’deki verilere dikkat edildiğinde çalışma kapsamındaki öğretmenlerin % 29’unun proje ve performans ödevlerinin amaçlarına ulaştığı, % 38.7’sinin ödevlerin amaçlarına ulaşamadığı, % 32.2’sinin ödevlerin amaçlarına kısmen ulaşabildiği düşüncesinde oldukları belirlenmiştir. Bu verilerden hareketle öğretmenlerin çoğunun proje ve performans ödevlerinin amaçlarına ulaşmadığı veya kısmen ulaşıldığı düşüncesinde oldukları ifade edilebilir.

Proje ve Performans Ödevlerinin Amaçlarına Ulaşmamasına İlişkin Düşünceler ile İlgili Bulgular

“Proje ve performans ödevlerinin kısmen veya tamamen beklenen amaçları gerçekleştiremediğini ifade ettiniz. Bu durumun sebeplerini irdeler misiniz?” sorusuna verilen cevaplar ve bu cevapların frekans analizleri aşağıda verilmiştir.

Tablo 2. Proje ve performans ödevlerinin gerektiği gibi yapılmamasının sebepleri

Yanıtlar	f	%
Ödevlerin daha ziyade babalar ve anneler tarafından yapılması	8	25.8
Öğretmenlerin ve öğrencilerin proje ödevi bulmakta zorlanmaları	8	25.8
Ödevlerin prosedürün yerine getirilmesi ve denetimlerde zor duruma düşülmemesi için yaptırılması	12	38.7
Öğrencilerdeki proje ve performans ödevi algısının internetle sınırlı olması	14	45.1
Öğrencilerdeki proje ve performans ödevi algısının fon kâğıtlar üstüne yapılan ödevlerle sınırlı olması	9	29
Öğrencilerin hayal dünyalarının, yaşantı zenginliklerinin çok kısıtlı olması, orijinalliğin beklenen düzeyde olmaması	10	32.2
Öğrencilerin bu ödevlere gereken önemi vermemesi	8	25.8
Kütüphane imkânının çok kısıtlı olması	21	67.7
Araştırma denildiği zaman akla sadece internet ve ansiklopedilerin gelmesi; gazete, değişik kitaplar, yaşlı insanlar gibi kaynakların düşünülmemesi	15	48.3
Bazı ödevlerin maddî imkânsızlıklardan dolayı yapılamaması	8	25.8
Sınıfların kalabalık, öğrenci sayısının fazla olması sebebiyle bu ödevlere gereken önemin verilememesi	8	25.8
Öğrencilere bu ödevlerin zorla yaptırılması	12	38.7
Ders saatlerinin yetersiz olması sebebiyle bu ödevlere derslerde yeterince zaman ayrılamaması	6	19.3
Grup çalışmalarında ödevi grubun tümünün değil, gruptaki bir-iki öğrencinin yapması	12	38.7
Ödev getirmeyen öğrencilere bile okul başarısının düşmesi endişesi, müdürün tepkisi gibi sebeplerle not verilmesi	14	45.1
Proje ve performans ödevleri arasındaki farkın algılanmaması ve benzer konuların verilmesi	13	41.9

Öğrencilerde ödev yapma bilincinin olmaması	6	19.3
Türkçe eğitimini alakadar eden proje ödevlerinde orijinalliği yakalamanın zor olduğunun düşünülmesi	6	19.3
Bazı öğretmenlerce sırf sınıf duvarlarını doldurmak için ödev yaptırılması	1	3.2
Anne-baba ilgisizliği	14	45.1
Her dersten performans ödevi verilmesinin kalitesizliğe yol açması	13	41.9
OKS'ye hazırlanan öğrencilerin ödev almak istememesi, test çözmek istemesi	8	25.8
Proje ödevlerinde öğretmenlerin konuları dağıtmalarının öğrencilerin orijinal konularını engellemesi	2	6.4
Bu ödevlerin öğrencilerin ihtiyaç ve ilgileri doğrultusunda verilmemesi	6	19.3
Not kaygısıyla proje ödevlerinin bile tüm derslerde verilmesi	9	29

Tablo 2'de görüldüğü gibi proje ve performans ödevlerinin amaçlarına ulaştığına inanmayan veya kısmen inanan öğretmenlerin bu durumu çeşitli sebeplere bağladıkları görülmektedir. Bu sebeplere bakıldığında ödevlerin daha ziyade babalar ve anneler tarafından yapılması, öğrencilerdeki proje ve performans ödevi algısının internetle ve fon kâğıtları üzerine yapılan kâğıtlarla sınırlı olması, ödevlerin sırf prosedürün yerine getirilmesi ve denetimlerde zor duruma düşülmemesi için yaptırılması, proje ödevlerinin bile not kaygısıyla tüm derslerde verilmesi, proje ve performans ödevleri arasındaki farkın algılanmaması ve benzer konuların verilmesi, ödev getirmeyen öğrencilere bile okul başarısının düşmesi korkusuyla ve müdürün tepkisinden dolayı not verilmesi, grup çalışmalarında ödevi grubun tümünün değil gruptaki bir-iki öğrencinin yapması, araştırma denildiği zaman akla sadece internet ve ansiklopedilerin gelmesi; gazete, değişik kitaplar, yaşlı insanlar gibi kaynakların düşünülmemesi gibi bazı hususların ifade edildiği görülmektedir.

Proje ve Performans Ödevleri Verilirken Dikkate Alınan Ölçülere İlişkin Bulgular

“Bu ödevler verilirken nasıl bir yol izliyorsunuz veya ödev verirken dikkate aldığınız ölçütler nelerdir? Örneğin öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alabiliyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar ve bu cevapların frekans analizleri aşağıda verilmiştir.

Tablo 3. Ödevleri verilirken dikkate alınan ölçütler

Yanıtlar	f	%
Öğrencilerin eksikliklerini tespit ederek ödev vermeye çalışıyorum.	5	16.1

Genellikle temaya hazırlık kapsamında kılavuz kitabında yer alan ödevleri veriyorum.	3	9.6
Konuları tahtaya yazıyor ve öğrencinin istediği ödevi veriyorum.	6	19.3
Sene başında zümre toplantısında karar verdiğimiz konuları veriyorum.	6	19.3
Sınıflar kalabalık olduğu için ilgi ve ihtiyaçları tespit etmek zor olduğu için sınıflardaki gözlemlerime dayalı olarak ödev vermek zorunda kalıyorum.	5	16.1
Öğrencilere seçenek sunulduğunda herkes aynı konuyu alıyor, dolayısıyla konuları ben rastgele dağıtıyorum.	7	22.5
İşlenen her konu ile ilgili ödev alabileceklerini sene başında ifade ediyor ve öğrencilerin kendi ödevlerini bulmalarını teşvik ediyorum.	2	6.4

Tablo 3'ün incelenmesi neticesinde araştırma kapsamındaki öğretmenlerin proje ve performans görevlerini verirken değişik yollar izledikleri belirlenmiştir. Diğer bir ifadeyle öğretmenlerin bazılarının proje ve performans ödevi verirken öğrencilere tercih imkânı sundukları, bazı öğretmenlerin öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve eksikliklerini dikkate alarak ödev dağıttıkları, bazılarının öğrencilere de ödev konusu bulmaları için imkân tanıdığı ve ödev dağıtılırken kılavuz kitabın ve zümre öğretmenler kurulu toplantısında karar verilen konuların tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Proje ve Performans Ödevlerinin Değerlendirilmesinde Dikkate Alınan Ölçülere İlişkin Bulgular

“Bu ödevleri nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar ve bu cevapların frekans analizleri aşağıda verilmiştir.

Tablo 4. Proje ve performans ödevlerinin değerlendirilmesi

Yanıtlar	F	%
Değerlendirme formlarındaki ölçütleri dikkate alırsak öğrenci not alamaz. Dolayısıyla önce not verip sonra formlardaki ölçütleri verdiğim notlara göre dolduruyorum.	12	38.7
Değerlendirme formlarını sırf müfettişlere göstermek için dolduruyorum.	12	38.7
Not verirken değerlendirme formlarındaki ölçütleri tek tek dikkate alıyorum.	10	32.2
Değerlendirme ölçeklerindeki ölçütler çok abartılı ve zaman alıcı olduğu için bu ölçekleri pek dikkate almıyorum.	4	12.9

Ölçekleri bizzat kendim hazırlıyor ve bu ölçekler doğrultusunda ödevleri tek tek değerlendiriyorum.	3	9.6
---	---	-----

Tablo 4'ün incelenmesi neticesinde araştırma kapsamındaki öğretmenlerin proje ve performans görevlerini değerlendirirken değişik yollar izledikleri belirlenmiştir. Diğer bir ifadeyle öğretmenlerin bazılarının proje ve performans ödevlerini değerlendirirken değerlendirme formlarındaki ölçütleri dikkate almadığı, notları yazdıktan sonra verilen nota göre formlardaki ölçütleri doldurdıkları, bazı öğretmenlerin formları sırf müfettişlere göstermek için doldurdıkları, bazı öğretmenlerin kılavuz kitaptaki değerlendirme formlarını değil kendisinin hazırladığı formları kullandığı, bazı öğretmenlerinse değerlendirme formlarındaki ölçütleri tek tek dikkate aldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Proje ve Performans Ödevlerinin Daha Verimli Olması İçin Yapılması Gerekenler İlişkin Bulgular

“Bu ödevlerin daha verimli olması ve amaçlarına ulaşması için neler yapılmalıdır? sorusuna verilen cevaplar ve bu cevapların frekans analizleri aşağıda verilmiştir.

Tablo 5. Ödevlerin daha verimli olması için yapılması gerekenler

Yanıtlar	F	%
Özellikle performans ödevleri her ders için zorunlu olarak verilmemeli, öğrencinin tercihi de dikkate alınarak sınırlı sayıdaki dersler için verilmelidir.	16	51.6
Ödev verilmesi öğretmenlerin tercihine bırakılmalı, zorunluluk olmaktan çıkarılmalı.	14	45.1
Sınıf mevcutlarının azaltılmalıdır. Bunun yapılması öğrencilerin ödevlerinin tek tek kontrol edilmesini sağlayacaktır.	10	32.2
Okul kütüphaneleri memur görevlendirilerek, geniş mekânlar ayrılarak, kitap sayısı artırılarak işlevsel hale getirilmeli.	21	67.7
Kıyafet, kömür dağıtılması gibi yardımlar yapılması yerine mahallelere kütüphane kurulmalı.	2	6.4
Öğretmenin ders yükü azaltılmalı, böylece öğretmen ders dışı eğitim faaliyetlerine daha çok zaman ayırmalı.	2	6.4
Ders içerikleri tatmin edici olmayan Medya Okur Yazarlığı gibi dersler yerine Türkçe ders saati arttırılmalı.	2	6.4
Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları dikkate alınmalı.	16	51.6
Türkçe sınıfları kurulmalı ve Türkçeyi alakadar eden materyallere bu sınıflarda yeterince yer verilmeli	7	22.5
Rekabet duygusu oluşturulmalı.	2	6.4

Ödevler mümkün oldukça derste yaptırılmalı ki başkaları bu ödevleri yapmasın.	6	19.3
Özellikle proje ödevlerinin nasıl hazırlanması ile ilgili öğretmenlere hizmet içi kurslar verilmeli.	8	25.8
Ödevler sınıflarda muhakkak sergilenmeli.	4	12.9
Öğretmen yaşantı zenginliği zayıf olan öğrencilere teknolojiyi kullanarak yaşantı zenginliği sunmalı.	3	9.6
Proje ve performans ödevleri bir isim altında birleştirilmeli.	14	45.1
Ödev konusu bulmakta zorlanan öğretmenler için proje ve performans ödev konularını içeren kılavuz kitap benzeri bir kaynak oluşturulmalı, öğrencilere de bu kaynaktan örnekler gösterilmeli.	11	35.4

Tablo 5'in incelenmesi sonucunda araştırma kapsamındaki öğretmenlerin proje ve performans ödevlerinin amaçlarına ulaşabilmesi için çeşitli önerilerde buldukları tespit edilmiştir. Buna göre öğretmenlerin ödev konusu bulmakta zorlanan öğretmenler için proje ve performans ödev konularını içeren kılavuz kitap benzeri bir kaynak oluşturulması, öğrencilere de bu kaynaktan örnekler gösterilmesi, proje ve performans ödevlerinin bir isim altında birleştirilmesi, özellikle proje ödevlerinin nasıl hazırlanması ile ilgili öğretmenlere hizmet içi kurslar verilmesi, ödevlerin mümkün oldukça derste yaptırılarak başkalarının bu ödevleri yapmasının önlenmesi, kömür dağıtılması gibi yardımlara ayrılan kaynakların mahallelere kütüphane kurulması için kullanılması, okul kütüphanelerinin memur görevlendirilerek, geniş mekânlar ayrılarak, kitap sayısı artırılarak işlevsel hale getirilmesi, özellikle performans ödevlerinin her ders için zorunlu olarak verilmemesi, öğrencinin tercihi de dikkate alınarak sınırlı sayıdaki dersler için verilmesi gibi çeşitli tedbirlerle proje ve performans ödevlerinin amaçlarına ulaşabileceği düşüncesinde oldukları belirlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Çalışmanın sonunda ödevlerin daha ziyade babalar ve anneler tarafından yapılması, öğrencilerdeki proje ve performans ödevi algısının internetle ve fon kâğıtları üzerine yapılan kâğıtlarla sınırlı olması, ödevlerin sırf prosedürün yerine getirilmesi ve denetimlerde zor duruma düşülmemesi için yaptırılması, proje ödevlerinin bile not kaygısıyla tüm derslerde verilmesi, proje ve performans ödevleri arasındaki farkın algılan(a)maması ve benzer konuların verilmesi, ödev getirmeyen öğrencilere bile okul başarısının düşmesi korkusuyla ve müdürün tepkisinden dolayı not verilmesi, grup çalışmalarında ödevi grubun tümünün değil gruptaki bir-iki öğrencinin yapması, araştırma denildiği zaman akla sadece internet ve ansiklopedilerin gelmesi; gazete, değişik kitaplar, yaşlı insanlar gibi kaynakların düşünül(e)memesi gibi birçok sebeple öğretmenlerin çoğunlukla veya kısmen proje ve performans ödevlerinin amaçlarına ulaşmadığı düşüncesinde oldukları olduğu ifade edilebilir.

Yapılan bir diğer araştırmada da proje ve performans ödevleri ile ilgili olarak harcama masrafları nedeniyle öğrencilerin bu görevleri yapmakta güçlük çekmeleri, okulda yeterli kaynak olmaması, ders kitaplarındaki proje ve performans görevleriyle ilgili açıklamaların yetersiz olması, anne ve babaların çocuklarının proje ve performans görevleri hakkında hiçbir bilgiye sahip olmaması, performans görevlerinin sınıf içinde yapılabilmesi için ders saatlerinin yetmemesi, proje ve performans görevlerinin öğrenciler tarafından yapılıp yapılmadığının belirsiz olması, ödevlerin genellikle anne, baba gibi öğrenci yakınları tarafından yapılması, konu bulmakta zorlanılması gibi sorunlar tespit edilmiştir. Aynı araştırmada öğretmenlerin performans görevlerinin öğrenci başarısını artırmadığı düşüncesinde oldukları da ifade edilmiştir (Arı, 2010).

Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin bazılarının proje ve performans ödevi verirken öğrencilere tercih imkânı sundukları, bazı öğretmenlerin öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve eksikliklerini dikkate alarak ödev dağıttıkları, bazılarının öğrencilere de ödev konusu bulmaları için imkân tanıdığı ve ödev dağıtılırken kılavuz kitabın ve zümre öğretmenler kurulu toplantısında karar verilen konuların tercih edildiği sonuçlarına da ulaşılmıştır.

Çalışmada öğretmenlerin bir kısmının proje ve performans ödevleri değerlendirme formlarındaki ölçütleri dikkate almadığı, notları yazdıktan sonra verilen nota göre formlardaki ölçütlere ilişkin puanları rastgele yazdıkları, bazı öğretmenlerin formları sırf müfettişlere göstermek için doldurdukları, bazı öğretmenlerin kılavuz kitaptaki değerlendirme formlarını değil kendisinin hazırladığı formları kullandığı, bazı öğretmenlerin ise değerlendirme formlarındaki ölçütleri tek tek dikkate aldıkları sonuçlarına da ulaşılmıştır.

Sonuç olarak proje ve performans ödevleri ile yapılandırmacı anlayışın öngördüğü amaçlara ulaşılamadığı ifade edilebilir. Yapılan bir diğer çalışmada da uygulamadaki alışkanlıkların yapılandırmacı anlayışı yeterli ölçüde yansıtmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Karadüz, 2009a: 189).

Araştırmanın sonunda öğretmenlerin proje ve performans ödevlerinin amaçlarına ulaşabilmesi için ödev konusu bulmakta zorlanan öğretmenler için proje ve performans ödev konularını içeren kılavuz kitap benzeri bir kaynak oluşturulması, öğrencilere de bu kaynaktan örnekler gösterilmesi, proje ve performans ödevlerinin bir isim altında birleştirilmesi, özellikle proje ödevlerinin nasıl hazırlanması ile ilgili öğretmenlere *nitelikli* hizmet içi kurslar verilmesi, ödevlerin mümkün oldukça derste yaptırılarak başkalarının bu ödevleri yapmasının önlenmesi, kömür dağıtılması gibi yardımlara ayrılan kaynakların mahallelere kütüphane kurulması için kullanılması, okul kütüphanelerinin memur görevlendirilerek, geniş mekânlar ayrılarak, kitap sayısı artırılarak işlevsel hale getirilmesi, özellikle performans ödevlerinin her ders için zorunlu olarak verilmemesi, öğrencinin tercihi de dikkate alınarak sınırlı sayıdaki dersler için verilmesi gibi çeşitli önerilerine yer verilmiştir.

Proje ve performans ödevlerinin amaçlarına ulaşabilmesi için hizmet içi eğitim kursları düzenlenerek öğretmenlerin proje ve performans ödevlerinin gerekliliği, hazırlanması vb. hususlarda bilgilendirilmeleri gerektiği ifade edilebilir.

Kaynakça

- Arı, A. (2010). Öğretmenlere göre proje ve performans görevlerinin uygulanmasında karşılaşılan sorunlar. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(34): 50-52.
- Aydın Yılmaz, Z. (2007). Sınıf Öğretmenlerine Türkçe Öğretimi, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Belet, Ş. D. ve Girmen, P. (2007). Türkçe Dersinde Kullanılan Performans Ödevlerinin Etkililiği, 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, (http://home.anadolu.edu.tr/~sdbelet/yayinlar/performans_odevi.pdf, e.t.:25.03.2013)
- Coşkun, E.; Gelen, İ. ve Onur Kan, M. (2009). Türkçe derslerindeki performans ödevleri konusunda öğretmen ve öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11):28.
- Demirel, Ö. ve Şahinel, M. (2006). Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi, Ankara: Pegama Yayıncılık.
- Göçer, A. (2007). Türkçe Öğretiminde Ölçme Değerlendirme, İlköğretimde Türkçe Öğretimi, Kırkkılıç, A. ve Akyol, H. (Ed.), Ankara: Pegama Yayıncılık.
- Gömlüksiz, M. N.; Sinan, A. T. ve Demir, S. (2010). İlköğretim Türkçe dersi proje ve performans görevlerinin gerçekleştirilme sürecine yönelik öğrenci görüşleri (Malatya ili örneği). *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5/3: 1320-1349.
- Güneş, F. (2007). Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma, Ankara: Nobel Dağıtım.
- Karadüz, A. (2009a). Türkçe öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme uygulamalarının "yapılandırmacı öğrenme" kavramı bağlamında eleştirisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XXII (1): 189-210.
- Karadüz, A. (2009b). Türk dili ve edebiyatı eğitiminin hedefleri kapsamında ölçme ve değerlendirmede kullanılan "soru" nitelikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2: 17-31.
- Karasar, N. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemi, Ankara: Nobel Yayın-Dağıtım.
- Kumandaş, H.ve Kutlu, Ö. (2010). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin performans görevlerine ilişkin tutumlarını etkileyen faktörler. *İlköğretim Online*, 9/2: 722.
- MEB (2006), İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar), Ankara.
- Özbay, M. (2009). Anlama Teknikleri II Dinleme Eğitimi, Ankara: Öncü Kitap.
- Yıldız, C.; Okur, A.; Arı, G. ve Yılmaz, Y. (2006). Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi, Ankara: Pegama Yayıncılık.